

Vízeselek, 1827; *Fuji 36 tájképe*, 1829; *A Fuji 100 tájképe*, 1834. Könyved vonalvezetéssel dolgozott, egyetlen tollvonással rögzítette papírra a felröppenő golyát, a fészülőkdő nőt, a környező természet egy-egy elemét. Főműve a *Manga* (Mangwa) 15 kötete csodálatosan gazdag képeivel és rajzaival, „olyan egyedülálló mű, amely a földön, föld alatt, vízben és levegőben pezsgő élet eleven képét tárja elénk” (Hanshu Sanjin). Hokusai életműve páratlanul gazdag: több mint 40 000 rajzot készített, 500 könyvet illusztrált, köztük néhány népszerű regényt maga írt és illusztrált. Európában a legismertebb japán művész. (Sz. 1760. okt. 21. Honjo.) Nina Stănculescu Zamfirescu: *Hokusai* (album). (Orth)

— 325 éve, 1649-ben Désen született PÁPAI PÁRIZ Ferenc orvostudós, történész és szótáríró, az erdélyi művelődés egyik kiemelkedő személyisége. Tanulmányait szülővárosában kezdte, Gyulafehérvárt, Kolozsvárt, Marosvásárhelyt, majd külföldön folytatta (Lipce, Marburg, Heidelberg), s a bázeli egyetemen szerzett orvosi oklevelet 1674-ben. Nagyenyed város, majd a fejedelmi udvar orvosa lett. 1680-tól élete végéig az enyedi kollégium tanára volt; különösen jelentős 1709 utáni újjászervező munkássága. Korai munkái közül (*Pax Animae, azaz a lélek békeességéről és az elme gyönyörűségéről való tracta*. Kv 1680; *Pax Aulæ*, 1696; *Pax Sepulchra*, 1698) kitűnik az 1690-ben Kolozsvárt kiadott *Pax Corporis, Azaz: Az emberi Testnek belső Nyavajának Okairól*, természet-tudományi gondolkodásának és felvilágosító törekvésének foglalata, amelyet „a sok ügyefogyott szegényeknek hasznokra” állított össze. Tudományos igényű történeti munkái sorában (*Rudus redivivum*, 1684; *Ars Heraldica*, 1694) különös értékű a Tótfalusi Kis Miklós halálára írt *Életnek könyve*, verses nyomdatörténete. Legjelentősebb alkotása a *Dictionarium Latino-Hungaricum* (1708), latin-magyar és magyar-latin szótára, „a Szenci Molnár által kezdeményezett s a puritánus mozgalom által tovább élesztett nyelvművelő és nyelvészeti törekvések méltó betetőzése” (Tamai-Varga). (Mh. 1716. szept. 10. Enyed) M 69. 5. 59—60.; 72. 10. 18. Kakassy: *A kard*.

Május 11.

— 50 éve, 1924-ben Kisiklondon (Maros) született Aurel GURGHIANU költő, műfordító, a *Steaua* c. folyóirat főszerkesztő-helyettese. Első versei 1943-ban jelentek meg. Kötetei: *Drumuri*, 1954 (Utak); *Zilele care cîntă*, 1957 (Daloló napok); *Liniste creatiei*, 1962 (Az alkotás csendje); *Biografii sentimentale*, 1964. (Érzelmes életrajzok); *Strada vîntului*, 1966 (A szél utcája); *Ascult strada*, 1969 (Hallgatom az utcát. Vv); *Poarta cu*

săgeți, 1972 (Kapu nyílakkal); *Temperatura cuintelor*, 1972 (A szavak láza). Sajátos hangú lírai alkot, hagyományos témákban is eredeti. „Költészete nyugalmat áraszt, gyakran a pásztorköltemény hangulatát idézi; elmelkedő költő és mélységesen komoly. Számos verset fordított az egyetemes líra gyönyözemeiből” — Csillagok születése. Kv 1972 • M 72. 2. 60. (X)

— 60 éve, 1914-ben született Onelio Jorge CARDOSO kubai író, a rövid próza, az egyszerű és tömör elbeszélés sikeres művelője. Írásaiban a kubai szegényparasztok küzdelmes életét ábrázolja. Műveiből m: *Ahol a vizek fakadnak*, 1966.

— 125 éve, 1849-ben halt meg Stephan Ludwig ROTH, erdélyi német történész, gondolkodó. (Sz. 1796)

— 125 éve, 1849-ben Berlinben halt meg Carl Otto Ehrenfeld NICOLAI német zeneszerző. Tanulmányait Berlinben és Rómában végezte. Orgonista s karmesterként tevékenykedett Rómában, Bécsben és Berlinben. Első operáit Olaszországban írta (*Il Templario, Odoardo e Gildippe, Il proscritto*). Legértékesebbnek a halála előtt írott, s az olasz és német vígopera hagyományait szerencsésen alkalmazó *A windsori vig nők c. operája* bizonyult. E műve a Kolozsvári Állami Magyar Opera műsorán is szerepelt. (Sz. 1810. jún. 9. Königsberg) (Benkő)

— 150 éve, 1824-ben Vesoulban született Jean L. GÉROME francia festő és szobrász; 1863-tól a párizsi akadémia tanára volt. Festészete széles témakört fog át (*Kakasviadal; Pierrot pár-baja; Augustus kora* stb.). Márványszobrokat is faragott. (Mh. 1904. január 10. P) (Orth)

Május 12.

— 25 éve, 1949: Románia Szocialista Köztársaság Országos Békevédelmi Bizottságának megalakulása.

— 75 éve, 1899-ben Nyezsiben született Varvara P. ADRIANOVA-PERETC szovjet orosz irodalomtörténész, a középkori orosz irodalom és az orosz történeti folklór kiváló kutatója; akadémiai levelező tag. Gazdag munkásságát elmélyült filológiai elemzés jellemzi (Az orosz népköltészet; Az Igor ének; A régi Oroszország költői stílusának vázlata stb.).

Május 13.

— 10 éve, 1964-ben Székelyudvarhelyen halt meg TOMPA László költő, műfordító, szerkesztő, a romániai magyar

költészet egyik kiemelkedő alkotója. (Sz. 1883. dec. 4. Betfalva) Verseinek újabb kiadásai: *Régebbi és újabb versek*, 1955; *Legszebb versei*, 1962; *Verssek*, 1963 (RMI). L. még Kántor — Láng: RMI, 1971.

— 55 éve, 1919-ben Segesvárott született KISS László színész és író. Fiatalkorában lírai költőként, a *Korunkban* megjelent verseivel tűnt fel. Húszévesen jelentette meg első verseskötetét *Önmagam ellen* címmel. 1937-től a *Brasói Lapok*, majd a kolozsvári *Keleti Újság* szerkesztőségében dolgozott 1940-ig. Ezután különböző munkákat vállalt, 1943-ban visszatért Marosvásárhelyre. Színpadi pályafutását 1947-ben kezdte a Székely Színháznál II. Endre szerepével (Katona: *Bánk bán*). Nagyszerű jellemábrázoló képességére Steinbeck *Egerek és emberek* c. drámájában Lennie alakjának megformálásakor figyeltek fel. Fontosabb szerepei: Gurmán csendő (Franko: *Ellopott boldogság*), Oszip (Gogol: *A revizor*), Szergyuk (Arbuzov: *Irakucki történet*), Kubis (Karvas: *Éjféli mise*), Bryant papa (Wesker: *Gyökerek*), Pristanda rendőr (Caragiale: *Elvesztett levél*), Pampon (Caragiale: *Farsang*), Mitrics (Tolsztoj: *A sötétség hatalma*) stb. Művei: *Vihar a havason* (Kováts Dezsővel közösen) bem. 1952; mj. B 1953; *Fészekrakók* (Fejér Gyulával közösen) bem. 1974; *Kutyavásár*. Vigjáték; *Jó reggelt!* Karcotok. Mvh 1956. (Mh. 1968. január 14. Mvh) Gergely Géza: *Kiss László*. Igaz Szó 1969. 12. L. még Kántor—Láng: RMI, 1971. (G)

— 100 éve, 1874-ben halt meg PÁVAI VAJNA Elek paleontológus, geológus. Hazai és külföldi tanulmányok után az Erdélyi Múzeum Egyesület múzeumának munkatársa lett. Főleg Kolozsvár környékének geológiai viszonyaival foglalkozott. (Sz. 1820. Nagyenyed)

Május 14.

— 60 éve, 1914-ben a Szeben megyei Ilimbav községben született Tiberiu ALEXANDRU, neves román népzene-tudós. Tanulmányait Bukarestben (1931/36) végezte. A C. Porumbescu Zenekonzervatórium folklór tanára és tanszékvezetője volt C. Brăiloiu utódaként (1943/58). Jelenleg a fővárosi Etnográfiai és Folklór Intézet tudományos főkutatója. 1960-tól a londoni International Folk Music Councilnak is vezetőségi tagja. Részt vett csaknem minden jelentős hazai és külföldi tudományos értekezleten. Tanulmányai és gyűjteményes kiadványai közül kiemeljük *Instrumentele muzicale ale popo-*